

Lotnisko Myśli Niepokornej

Autor tekstu: **Andrzej Rusław Nowicki**

Listnieje wiele sposobów klasyfikacji książek:

- według formatu,
- według ciężaru,
- według objętości,
- według oprawy,
- według atrakcyjności ilustracji,
- według ceny (okazja, lokata kapitału albo bariera uniemożliwiająca zakupienie),
- według poczytności (jedni o silnie rozwiniętym instynkcie stadnym czytają przede wszystkim bestsellery, drugich nęcą trudne do zdobycia druki najrzadsze)
- według nakazów i zakazów (jedni czytają tylko lektury obowiązkowe, innych najbardziej interesują druki zakazane — *prohibita*)
- według języka, w którym zostały napisane (dzieląc je na polskie i obce, a obce na oryginały i przekłady),
- według nazwisk autorów,
- według działów katalogu systematycznego,
- i mnóstwo innych.

Zdarza się dzielenie książek na te, co potwierdzają nasze poglądy i te, co drażnią lub zaciekawiają swoją innością.

Można dzielić książki na łatwe i trudne, wesołe i smutne, pospolite i niezwykle, płytkie i głębokie, zajmujące i nudne.

Wielcy myśliciele mieli przeważnie własne sposoby klasyfikowania książek.

GIORDANO BRUNO dzielił książki na te, które chcą ujarzmić umysł czytelnika, uśpić, podporządkować go sobie, zmusić do wierzenia w objawiane dogmaty, wpoić nienawiść do tych, którzy myślą inaczej i na te, które nas budzą, wyzwają z przesądów, zachęcają do patrzenia na świat własnymi oczami i do myślenia własnym mózgiem.

Tym, którzy na czele cnót umieszczali POKORĘ WOLI i POKORĘ UMYŚLU, ślepe posłuszeństwo aparatowi państwowemu i kościelnemu, GIORDANO BRUNO przeciwstawił Myśl Niepokorną, która nie klęka przed żadnym autorytetem. I właśnie za to spalono go na stosie a wolnomyśliciele uznali go za personifikację Myśli Niepokornej.

Setna rocznica Pierwszego Zjazdu Wolnomyślicieli Polskich skłania do postawienia pytania: które książki polskich wolnomyślicieli z ostatnich stu lat posiadają w najwyższym stopniu tę cenioną przez Bruna **moc budzenia umysłów z uśpienia, moc wyzwania, moc pobudzania do samodzielnego lotu.**

Z których książek możemy i powinniśmy zbudować sobie — w naszych księgozbiorach — **Lotnisko Myśli Niepokornej?**

Za chwilę przedstawię własną propozycję, ale przedtem kilka uwag dla uniknięcia nieporozumień. Podział książek na nowe i dawne, a tym bardziej na polskie i obce, nie ma istotnego znaczenia. Dobre, niepokorne książki pisano w różnych epokach i różnych krajach. Należy więc korzystać z wielu lotnisk.

Po drugie, różnimy się od siebie, każdy jest inny a ta nasza różnorodność jest wartością kulturalną, którą warto rozwijać i pogłębiać. Nikomu nie narzucam własnego zestawu lektury obowiązkowej. Do wskazanych przeze mnie pozycji warto zajrzeć, ale plan lektur należy budować sobie samodzielnie, w sposób dostosowany do własnych zainteresowań, upodobań i potrzeb.

Po trzecie, nie jest przypadkiem, że podane przeze mnie pozycje są trudne do zdobycia. Wprawdzie wolnomyśliciele nie pali się już na stosach, ale prace ich wydaje się rzadko i w małych nakładach, a wydane nie trafiają do księgarń, nie są promowane i reklamowane w mediach, a te, które trafiły do bibliotek są ukrywane, wycofywane i kierowane na przemiał.

Zaczynam wykaz od tych pozycji, które uważam za najcenniejsze:

Antoni Bolesław **DOBROWOLSKI** (1872-1954)

- Wykład inauguracyjny przy objęciu Katedry Pedagogiki na Wolnej Wszechnicy Polskiej (*Rudolf Maria Holzapfel i podstawy naukowe wychowania uczuć*), „Droga” 1927, nr 1-3, s. 22-39 i odbitka.

- *Kodeks moralności umysłowej*, w: „Pisma pedagogiczne”, t. 3, Warszawa 1964, s. 21-112

- *Nasz postulat oświatowy w świetle rodzącej się Nowej Religii*, w: „Pisma pedagogiczne”, t. 1, s.61-66.

Romuald **MINKIEWICZ** (1878-1944)

- *Dogmatyzm i autorytet w nauce i nauczaniu*, Warszawa 1927

Władysław **WITWICKI** (1878-1948)

- *Co to jest etyka. Potrzeba etyki świeckiej. Stosunek etyki religijnej do świeckiej* (1944) w: „Pogadanki obyczajowe”, Warszawa 1957, s. 9-21

Tadeusz **KOTARBIŃSKI** (1886-1981)

- *O kulturze etycznej jako składniku kultury filozoficznej* (w: *Kultura filozoficzna*, „Wiedza i Życie” 1935, nr 6), w: „Wybór pism”, t. 2, s. 458-475.

- *Filozofia w szkole laickiej* (1966), *O szkole laickiej* (1962), *Racjonalizm prowadzi do jaskrawego konfliktu z religią* (1973), w: *Myśli o ludziach i o ludzkich sprawach*, Wrocław 1986, s. 70-75, 104-107, 150-151.

Teofil **JAŚKIEWICZ** (1883-1952)

- *Co wolna myśl „burzy” a co wzamian daje?* Warszawa 1935

Tadeusz **BOY-ŻELEŃSKI** (1874-1941)

- *Nasi okupanci*, Warszawa 1958

Wincenty **RZYMOWSKI** (1883-1950)

— *Myśl wolna wobec zadań kultury*, „Myśl Niepodległa” 1907, nr 35

Władysław **SPASOWSKI** (1878-1941)

— [O *szkodliwości nauczania religii w szkole*], w: *Wyzwolenie człowieka w świetle filozofii, socjologii pracy i wychowania ludzkości*, Warszawa 1933, fragmenty w: Andrzej Nowicki: *Wypisy z historii krytyki religii*, Warszawa 1962, s.511-516

Jan **HEMPEL** (1877-1937)

- *Ewangelie* (1923), *Dziesięcioro przykazań* (1924), nowe wyd. Warszawa 1956.

Andrzej Rusław Nowicki

Ur. 1919. Filozof kultury, historyk filozofii i ateizmu, italianista, religioznawca, twórca ergantropijno-inkontrolologicznego systemu „filozofii spotkań w rzeczach”. Profesor emerytowany, związany dawniej z UW, UW r i UMCS. Współzałożyciel i prezes Stowarzyszenia Ateistów i Wolnomyślicieli oraz Polskiego Towarzystwa Religioznawczego. Założyciel i redaktor naczelny pisma „Euhemer”. Następnie związany z wolnomularstwem (w

latach 1997-2001 był Wielkim Mistrzem Wielkiego Wschodu Polski, obecnie Honorowy Wielki Mistrz). Jego prace obejmują ponad 1200 pozycji, w tym w języku polskim przeszło 1000, włoskim 142, reszta w 10 innych językach. Napisał ok. 50 książek. Specjalizacje: filozofia Bruna, Vaniniego i Trentowskiego; Witwicki oraz Łyszczyński. Zainteresowania: sny, Chiny, muzyka, portrety.

[Strona www autora](#)

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 18-11-2007 Ostatnia zmiana: 22-11-2007)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5623) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5623>)

Contents Copyright © 2000-2008 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane

w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora.

Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl